

Ramsaday College

B.A. Part - I
SANSKRIT HONOURS

SECOND PAPER

(Course - II)

Full Marks : 50

Unit - I

(Marks - 25)

1. (a) Who is Hamsapadikā ? In which act of the drama *Abhijñānaśakuntala* is she introduced? What is the content of her song ? Discuss the significance of the song in the light of the drama. 1+1+2+6=10

Or, Who was Sānumatī? How did she make herself invisible? Discuss the importance of this character in the development of the drama. 1+1+8=10

2. Translate into Bengali or English *any one* of the following : 5

- (a) स्व्याणि वीक्ष्य मधुरांश्च निशाम्य शब्दान्
पर्युत्सुको भवति यत् सुखितोऽपि जन्तुः।
तच्चेतसा स्मरति नूनमबोधपूर्वं
भावस्थिराणि जननान्तरसौहृदानि॥
- (b) पातुं न प्रथमं व्यवस्यति जलं युष्मास्वपीतेषु या
नादत्ते प्रियमण्डनापि भवता स्नेहेन या पल्लवम्।
आद्ये व. कुसुमप्रसूतिसमये यस्या भवत्युत्सवः
सेय याति शकुन्तला पतिगृह सर्वैरनु ज्ञायताम्॥

3. Explain in Sanskrit with reference to the context (any one): 6

- (a) स्वप्नो नु माया नु मतिभ्रमो नु
क्लिष्टं नु तावत्फलमेव पुण्यम्।
असन्निवृत्तै तदतीतमेते
मनोरथा नाम तटप्रपाताः॥
- (b) अर्थो हि कन्या परकीय एव तामद्य संप्रेष्य परिग्रहीतुः।
जातो ममायं विशदः प्रकामं प्रत्यर्पितन्यास इवान्तरात्मा॥

4. Render into Sanskrit in Devanāgarī script only (*any two*): 4

- (a) इदो इदो सहीओ।
(b) जादे भक्तुणो अभिमदा होहि।
(c) अनञ्ज, अत्तणो हिआणुमाणेन पेक्खसि।
(d) हद्धि अधिअ जेव्व संवुत्त।

Unit - II

(Marks : 25)

5. Write a note on the style of Bhāṛavi with special reference to the remark- "नारिकेलफलसंमितं वचो भारवेः।" 10

Or, "वर विरोधोऽपि समं महात्मभिः" Who is the speaker here ? To whom it is spoken ? From which text this line has been quoted ? Summarise the speech in brief. 1+1+1+7=10

6. Translate any *one* of the following into Bengali or English :5

- (a) क्रियासु युक्तैर्नृप चारचक्षुषो न बज्जनीयाः प्रभवोऽनुजीविभिः।
अतोऽर्हसि क्षन्तुमसाधु साधु वा हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः॥

(b) भवाद्देशेषु प्रमदाजनोदितं भवत्यधिक्षेप इवानुशासनम्।

तथापि वक्तुं व्यवसाययन्ति मां निरस्तनारीसमया दुराधयः॥

7. Explain in simple Sanskrit with reference to the context *any*
one of the following :

(a) स किसखा साधु न शास्ति योऽधिपं हितान्न यः संश्रुणुते स किम्पशुः।

सदानुकुलेषु हि कुर्वते रतिं नृपेष्वमात्येषु च सर्वसम्पदः॥

(b) व्रजन्ति ते मूढधियः पराभवं भवन्ति मायाविषु ये न मायिनः।

प्रविश्य हि घ्नन्ति शठास्तथाविधान् असंवृताद्भान्निशिता इवेषवः॥

8 (a) Derive दुर्लभम् in 6(a) or पराभवं in 7(b). 1

(b) Write grammatical note on किसखा in 7(a) 2

Or, Name and expound the Samāsa in चारचक्षुषः in 6(a) or मूढधियः
in 7(b).

(c) Account for the case-ending in मां in 6(b) or नृपेषु in 7(a). 1